

สรุปการประชุมเชิงปฏิบัติการ "เครือข่าย SRI ภาคเหนือ (ไทย)"

1. รายละเอียดเกี่ยวกับการประชุม

วันที่	25 กุมภาพันธ์ 2553
สถานที่	สำนักงาน สวนเกษตรอินทรีย์ สถาบันชุมชนเกษตรยั่งยืน (ISAC) จังหวัดเชียงใหม่
ผู้ที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วม	หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับ SRI ในภาคเหนือ 13 องค์กร (จำนวน 30 คน) <ul style="list-style-type: none">• 2 หน่วยงานจากจังหวัดแพร่ 2 หน่วยงานจากจังหวัดน่าน 1 หน่วยงานจากจังหวัดพะเยา 8 หน่วยงานจากจังหวัดเชียงใหม่
ผู้เข้าร่วม	29 คน (ดูรายชื่อผู้เข้าร่วมตามเอกสารแนบ)
เป้าหมายและวัตถุประสงค์	<p>เพื่อริเริ่มในมีการจัดกิจกรรมเครือข่ายหน่วยงานส่งเสริมการปลูกข้าวแบบ SRI เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการจัดการและกระบวนการส่งเสริมการปลูกข้าวเกษตรอินทรีย์และการตลาด</p> <p><u>วัตถุประสงค์</u></p> <ul style="list-style-type: none">• แนะนำให้หน่วยงานต่างๆ ได้รู้จักกับหน่วยงานท้องถิ่นอื่น ทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและบุคคล ที่ทำงานเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกข้าวแบบ SRI <p>ทบทวนกิจกรรมงานส่งเสริม SRI ในภาคเหนือของประเทศไทย เช่น วิธีการเผยแพร่ข้อมูล การฝึกอบรม งานส่งเสริม</p> <p>เข้าใจแนวทางการทำ SRI และเทคนิคการจัดการนาที่เกี่ยวข้องในภาพรวมของภาคเหนือ</p> <ul style="list-style-type: none">• ทบทวนข้อจำกัดเกี่ยวกับการส่งเสริม-เผยแพร่ SRI ตลอดจนการยอมรับนำไปใช้ของเกษตรกร• กำหนดกรอบแนวทางของเครือข่ายความร่วมมือในระดับภาคเหนือ เช่น ผู้ประสานงาน, หน่วยข้อมูล เป็นต้น
ค่าลงทะเบียน	หน่วยงานละ 1,000 บาท หน่วยงานจากต่างจังหวัด มีงบประมาณสนับสนุนค่าเดินทาง 50% และยกเว้นค่าลงทะเบียน

หน่วยงาน ร่วมจัด	ECHO Asia Regional Office, www.echonet.org, โทรศัพท์ 081 992 0274 มูลนิธิสายใยแผ่นดิน / กรีนเนท, www.greenet.or.th โทรศัพท์ 02 277 9380
ประสานงาน การประชุม	เคล้าซ์ ปรีนซ์ <klaus.prinz@gmx.net> ECHO วิฑูรย์ ปัญญากุล <vitoon@greenet.or.th> มูลนิธิสายใยแผ่นดิน / กรีนเนท
สรุปรายงาน	นิษฐา เพ็ญจันทิก และวิฑูรย์ ปัญญากุล, มูลนิธิสายใยแผ่นดิน / กรีนเนท

2. เนื้อหาสำคัญของการประชุม

2.1 วิธีการปลูกข้าวเส้นเดียวแบบชาวบ้าน ของ ครูประทุม สุริยา

คุณประทุม สุริยา ปัจจุบันอยู่ที่อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

เคยรับราชการครูที่โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่มาก่อน

โดยสอนวิชาเคมีมานานเกือบ 30 ปี จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2544

ได้ลาออกมาประกอบอาชีพเกษตรผสมผสานตามที่ตั้งใจไว้เมื่อหลายปีมาก่อน

บนพื้นที่ 22 ไร่ 2 งาน ครูได้เริ่มทำเกษตรพอเพียง ตามหลักการของทฤษฎีใหม่

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

(ครูเริ่มจากการทำนาเหมือน
คนอื่น ๆ

แต่จากการจดบันทึกพบว่าผล
กำไรไม่เป็นที่สมเหตุสมผล
ขณะเดียวกันก่อให้เกิดปัญหา
สุขภาพและสิ่งแวดล้อม)

การทำนาแบบผสมผสานที่มี
การจัดการตามหลักการของ
ทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว

มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3

ส่วน คือ

- ส่วนแรกเป็นพื้นที่ทำนาข้าวสลับกับการปลูกถั่ว
- ส่วนที่สองเป็นพื้นที่ปลูกไม้ผล ร่วมกับการเลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้อง

- และส่วนที่สามเป็นพื้นที่เลี้ยงปลาในบ่อที่เลี้ยงด้วยอาหารจากธรรมชาติ

ในปี พ.ศ. 2552

ครูประทุมได้รับรางวัลครูบุญชิตีเด่นจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากการเป็นอาสาสมัครให้กับแผนกบุญชิตีสหกรณ์ โดยการสอนให้เกษตรกรทำบุญชิตีอย่างเหมาะสมซึ่งมีส่วนช่วยให้เกษตรกรนำไปปรับใช้ในการทำเกษตรยั่งยืน

โดยการสังเกต และการปฏิบัติ ครูได้พัฒนาทางเลือกในการปลูกข้าวแบบใหม่โดยวิธีแบบธรรมชาติ และหว่านข้าวหลุมละ 2-3 เมล็ด ซึ่งการปฏิบัติแบบนี้ครูหวังว่าจะช่วยประหยัดเมล็ดพันธุ์ และใช้น้ำน้อยขณะเดียวกันรากข้าวจะเจริญเติบโตได้ดี ซึ่งวิธีการทำปฏิบัตินี้ถือว่าเข้าข่ายการทำนาแบบ SRI

ครูประทุม คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ในรูปข้าวกล้องซึ่งช่วยให้คัดพันธุ์ได้ตรงตามลักษณะของพันธุ์ข้าว นั้น ๆ ขณะเดียวกันก็เลือกเมล็ดข้าวที่เต็มและเงาแวววาวและไปมีลักษณะของการเป็นโรค

2.2 การริเริ่ม SRI ในท้องถิ่นโดยศูนย์การเรียนรู้โจโก้ ศูนย์การเรียนรู้โจโก้ ตั้งอยู่ที่จังหวัดน่าน

ได้ริเริ่มส่งเสริมการปลูกข้าวแบบ SRI

แบบข้าวกลีบเดียวให้กับเกษตรกร สำหรับการคัดพันธุ์ข้าวดี โดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงานที่ผ่านมามีดังนี้

<p>ขั้นที่ 1</p>	<p>เจ้าหน้าที่จากศูนย์เรียนรู้โจโก้เป็นผู้เข้าไปส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายผ่านการทำ “เวทีชาวบ้าน” เพื่อระดมปัญหา/ ข้อจำกัดในการผลิตของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งปัญหาที่พบมากในหมู่เกษตรกรคือ เมล็ดพันธุ์ไม่เพียงพอกับความต้องการ และคุณภาพเมล็ดพันธุ์ไม่ดี</p>
-------------------------	---

ชั้นที่ 2	จัดกิจกรรมร่วมกับเกษตรกรที่สนใจผ่านกิจกรรมโรงเรียนเกษตรกร/โรงเรียนชาวนา เพื่อศึกษาและทดลองเรียนรู้ร่วมกัน (ศึกษา เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน)
ชั้นที่ 3	นำผลการทดลองที่ได้ไปทดลองปลูกจริงในแปลงของเกษตรกรแต่ละราย โดยเน้นที่การปลูกจากต้นกล้าที่แข็งแรง อายุน้อย และปลูกเป็นนาดำด้วยต้นกล้ากลีบเดียว
ชั้นที่ 4	นำข้อมูลที่ได้จากการทำในแปลงทดลองของแต่ละรายมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมต่อไป และเกษตรกรแต่ละรายจะได้พันธุ์ข้าวคุณภาพ สำหรับใช้ปลูก หรือจำหน่ายในรุ่นต่อไป

ในส่วนผู้เข้าร่วมรายอื่นได้กล่าวถึงการส่งเสริมการปลูกข้าว SRI แต่เพียงคร่าวๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาและเรียนรู้จากการลงมือทำด้วยตนเอง โดยใช้แปลงนาของตนเองเป็นที่ศึกษาเรียนรู้

2.3 ภาพรวมกิจกรรม SRI ในปัจจุบัน

หน่วยงานที่เข้าร่วมการสัมมนา

ได้เล่าสรุปประสบการณ์ในการทดลองปลูกข้าวแบบ SRI ของตัวเอง ดังนี้

พื้นที่	พันธุ์ข้าว	อายุกล้า า (วัน)	ระยะปลูก (ชม.)	ระดับน้ำ (ชม.)	ผลผลิตที่ได้ (กก./ไร่)	สมาชิก	อบรม/ เรียนรู้
---------	------------	---------------------	-------------------	-------------------	---------------------------	--------	-------------------

						ที่ทำ (คน)	
พะเยา	มะลิ105	15-30 วัน	30-50 ชม. (ขึ้นอยู่กับสภาพดิน)	ลดระดับน้ำ หลังปลูกข้าวไ ด้ 60 วัน	900-960	3-4 คน	กระทรวงเกษ ตร 10 รุ่น/ปี รุ่นละ 40 คน
แพร่	กข. 6	14-20 วัน	30 ชม.	ปกติ	600 กก./ไร่ (น้ำหนักข้าว สารดีกว่า ปลูกทั่วไป)	2 คน	- ไม่มีการอบ รม - ทำแปลงโซ ร์ - ธกส. ทำวีดีโอ
แม่ฮ่อง ม + ชัยปรั การ	สันป่าตอง (พันธุ์เบา)	20 วัน	30 ชม.	- ไม่ลดน้ำ เพราะมีหญ้า มาก - ช่วงที่ลดน้ำ จะย้ายหญ้า	900 กก./ ไร่	5 คน	ทำแบบเครือ อข่าย
ดอยสะเก็ด	สันป่าตอง ข้าวเจ้า	10-15 วัน	25 ชม.	- ลดน้ำมีหญ้า จำนวนมาก - พัฒนาเครื่อง กำจัดวัชพืช	?	ของโรงเ เรียน (1)	- ทดลองเป็น ปีแรกเปรียบ เทียบกับบ นาหวาน
แม่ริม	ข้าวญี่ปุ่น ข้าวกุหลาบ แดง	12 วัน	25 ชม.	ลดน้ำ 1 แปลง (ได้ผลผลิตที่ ดี)	ข้าวญี่ปุ่น= 640 กก./ ไร่ ข้าวกุหลาบ	1 คน	ทดลอง 1 งานทำเป็น ปีแรก

					แดง= 576 กก./ไร่		
น่าน	10 สายพันธุ์ เช่น ข้าวเหนียว, ข้าวเจ้า, ข้าวหอมมะ ลิแดง, ข้าวกุหลาบ	25-30 วัน	20 ซม.	ปกติ	?	355 คน	- ใช้สำหรับค้ ดพันธุ์ข้าว ขาย - ทำเป็นแปลง โรงเรียน - แปลงเกษตร กร
เชียงดา ว	ข้าวหอม มะลิแดง	8-12 วัน	30 ซม.	ลดน้ำให้ดิน แตกจึงให้น้ำ อีกครั้ง	?	1 คน (10-11 ไร่)	เรียนรู้ด้วย ตนเอง

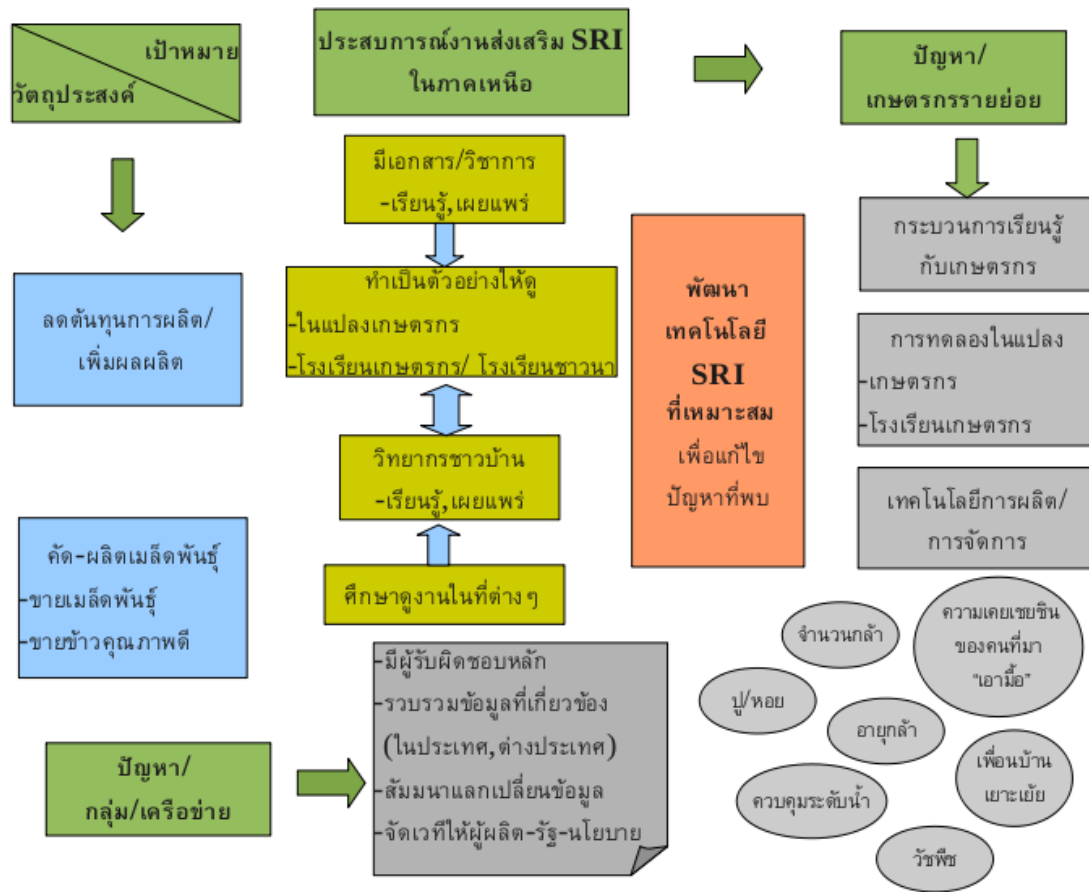
จากตารางข้างต้นพบว่าหน่วยงานต่างๆ ทั้ง
7กลุ่ม
ได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์การส่งเสริมก
ารปลูกข้าวแบบ SRIในภาคเหนือ
พบว่าทุกหน่วยงานให้ความสนใจกับการปลูกข้าว
SRI พอควร
ถึงแม้ว่าการส่งเสริมจะไม่ได้ดำเนินการตามระบบ
SRI ครบทุกขั้นตอน
โดยได้มีการประยุกต์และปรับใช้ให้เข้ากับสภาพพื้น
ที่และความเหมาะสมแตกต่างกันไป โดยรวมแล้ว
ทุกกลุ่มได้นำหลักการการปลูกข้าวที่ใช้อายุกล้าไม่เกิน 30 วัน
ระยะปลูกอยู่ระหว่าง 20-30 ซม. ปลูกข้าวกลีบเดียว
บางคนทำเป็นแปลงทดลองส่วนตัว

บางกลุ่มได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกันผ่านกิจกรรมโรงเรียนเกษตรกร
หรือบางโครงการได้รับการสนับสนุนจาก ธกส.
ซึ่งแนวโน้มจากที่ทุกกลุ่มได้ปลูกข้าวนี้ได้ผลผลิตที่น่าพอใจ
โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 500 กก./ไร่ ขึ้นอยู่กับชนิดพันธุ์ข้าวที่ปลูกนั้น
ในการทดลอง
ทุกกลุ่มพบปัญหาวัชพืชค่อนข้างมากและการจัดการน้ำที่ไม่สามารถควบคุมได้
ดีเท่าที่ควร
ซึ่งบางกลุ่มได้พยายามพัฒนาเครื่องมือเพื่อกำจัดวัชพืชขึ้นมาเบื้องต้นเพื่อแก้ไข
ปัญหาดังกล่าว การส่งเสริมการปลูกข้าวแบบ SRI
ของทั้งหมดมีเกษตรกรประมาณ 369 ราย

2.4 ภาพรวมกิจกรรมส่งเสริม SRI ในภาคเหนือ

ผลการทำงานส่งเสริมการปลูกข้าว SRI ในภาคเหนือของหน่วยงานต่างๆ
ทั้งเกษตรกร องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานราชการ สถาบันวิจัย
และภาคธุรกิจเอกชน สามารถสรุปเป็นแผนภูมิภาพรวมได้ดังนี้

3. เครือข่าย SRI ภาคเหนือ

ในการประชุมครั้งนี้องค์กรร่วมจัดและผู้เข้าร่วมตระหนักถึงความสำคัญขอความร่วมมือในลักษณะของการประสานงานเป็นเครือข่าย แต่เพื่อสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับการทำงานของเครือข่าย

จึงได้จัดให้มีการพูดคุยแบบกลุ่มย่อย โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อช่วยกันระดมความคิดเห็นและหาแนวทางในการดำเนินงาน

โดยในแต่ละกลุ่มย่อย ได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญ 5 เรื่อง

และแนวทางการทำกิจกรรมร่วมกันในช่วง 2-3 ปีข้างหน้า

ผลของการพูดคุยในกลุ่มย่อย ได้ข้อสรุปดังนี้

	5 ประเด็นสำคัญในการทำ SRI	กิจกรรมที่จะทำร่วมกัน 2-3 ปี
กลุ่มย่อย ที่ 1	<ol style="list-style-type: none">1. สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ<ul style="list-style-type: none">- ราคาข้าวที่เพิ่มขึ้น-คัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่และตลาดต้องการ- มีสื่อที่เหมาะสมและสื่อสารที่เพียงพอเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เช่น<ul style="list-style-type: none">มีกิจกรรมโรงเรียนเกษตรกรมีแปลงทดลองสาธิตร่วมกัน2. สภาพแวดล้อม (การจัดการระดับน้ำ)3. ข้อจำกัดทางด้านเทคนิคการผลิต SRI เช่น การจัดการวัชพืช	<ol style="list-style-type: none">1. จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ปีละครั้ง (เช่น เดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี)2. มีศูนย์รวบรวมข้อมูล SRI (เกษตรอินทรีย์)3. ศึกษาดูงาน SRI ในระดับเครือข่าย
กลุ่มย่อย ที่ 2	<ol style="list-style-type: none">1. มีคนที่สนใจทำ SRI (เกษตรอินทรีย์) และเข้าใจระบบ SRI อย่างแท้จริง	<ol style="list-style-type: none">1. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และเมล็ดพันธุ์ SRI ในระดับเครือข่าย

	<p>2. มีหลักสูตรการจับตอกรมหรือสื่อสาร “SRI” (สื่อ / ข้อมูล และสถานที่เรียนรู้ตลอดกระบวนการ)</p> <p>3. มีพันธุ์ข้าวและกล้าพันธุ์ที่ดี</p> <p>4. การเตรียมดินปลูก</p> <p>5. การจัดการระบบน้ำ</p>	<p>2. จัดทำวิจัยแบบมีส่วนร่วมโดยมีภาคีหลายส่วนร่วมวิจัยและพัฒนาระบบ SRI</p> <p>3. การจัดการองค์ความรู้และพัฒนาหลักสูตรและสื่อ SRI</p>
<p>กลุ่มย่อย ที่ 3</p>	<p>1. ส่งเสริมฟาร์มตัวอย่าง SRI</p> <p>2. มีเครือข่าย SRI</p> <p>3. ส่งเสริมให้ภาครัฐมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการผลิตข้าวแบบ SRI แบบมีส่วนร่วม</p> <p>4. ทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนา-ส่งเสริม SRI</p> <p>5. พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมสำหรับ SRI</p>	<p>1. มีฟาร์มตัวอย่างในการปลูกข้าวแบบ SRI</p> <p>2. มีระบบการทำงานเป็นเครือข่าย</p> <p>3. มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ SRI ในวงกว้าง</p>

หลังจากได้รับฟังผลสรุปจากการระดมความเห็นในกลุ่มย่อยทั้ง 3 กลุ่ม ที่ประชุมได้พูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับเครือข่าย SRI ภาคเหนือ และได้มีข้อสรุปดังนี้

1. ในระดับเครือข่ายยังไม่จำเป็นต้องจัดตั้งเครือข่ายอย่างเป็นทางการ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบค่อนข้างมาก ถ้าจะจัดตั้งเครือข่ายที่เป็นทางการ จำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ที่ประชุมจึงเห็นสมควรให้แขวนประเด็นนี้ไว้ก่อน แต่ในระหว่างนี้ แต่ละหน่วยงานสามารถประสานความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการในการทำ งานส่งเสริมเกี่ยวกับ SRI

2. ในการประสานความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการนี้ คุณเคล้าซ์ ปรี้นซ์ จะรวบรวมรายละเอียดของผู้สนใจ (ชื่อ ที่อยู่ โทรศัพท์ และe-mail) เพื่อจัดทำเป็นทำเนียบเครือข่าย SRI ภาคเหนือเบื้องต้นก่อน

3. ผู้เข้าร่วมยังเห็นความสำคัญของการจัดสัมมนา SRI ประจำปีอยู่ และอยากให้มีการจัดกิจกรรมนี้อย่างต่อเนื่อง โดยหน่วยงานผู้เข้าร่วมยินดีที่จะช่วยกันสนับสนุนงบประมาณในการจัด (เช่น โดยการจ่ายค่าลงทะเบียนในการเข้าร่วมสัมมนา)

จบ

ภาคผนวก 1. กำหนดการประชุม

เวลา	กิจกรรม
07.45 - 08.00	ลงทะเบียน
08.00 - 08.30	เกริ่นนำโดยสำนักงานระดับภูมิภาคเอเชีย ECHO และกรีนเนท
08.30 - 09.00	กรณีตัวอย่าง: การริเริ่มSRI ในท้องถิ่น โดยครุประทุม สุริยา
09.00 - 10.00	ผู้เข้าร่วมแนะนำตัวเอง "กิจกรรมSRI ของเรา" แนะนำกิจกรรม SRI ขององค์กรแต่ละแห่งสั้นๆ เน้นที่อย่างไร (กระบวนการส่งเสริม) ที่ไหน (พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย) เท่าไหร่ (จำนวนเกษตรกร) ซึ่งผู้เข้าร่วมได้รับแจ้งให้เตรียมตัวล่วงหน้าก่อนที่จะมาร่วมการประชุม (12 กลุ่มๆ ละ 5 นาที)
10.00 - 10.30	พักรับประทานอาหารว่าง (ฉายวีดีโอของ ธกส.)
10.30 - 12.30	ภาพรวมการส่งเสริมและการนำ SRI ไปใช้โดยเกษตรกร "เราส่งเสริมกันอย่างไร และผลลัพธ์เป็นอย่างไร.." ผู้เข้าร่วมนำเสนอภาพงานส่งเสริมของตัวเอง (ใช้ powerpoint ไม่เกิน 10 ภาพ) อธิบายกิจกรรมการอบรม งานส่งเสริม เทคนิค SRI ที่นำไปใช้ เทคนิคการจัดการนาข้าวที่เกี่ยวข้อง และข้อจำกัดในการที่เกษตรกรจะทำ SRI ไปใช้ (12 กลุ่มๆ ละ 10 นาที)
12.30 - 13.30	พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.30 - 14.30	<p>กลุ่มย่อย "วิเคราะห์งานส่งเสริม SRI และการนำไปใช้โดยเกษตรกร"</p> <p>จัดกลุ่มย่อย 2 - 3 กลุ่ม ให้พูดคุยในหัวข้อข้างต้น และพยายามทำการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้บทเรียนและข้อจำกัดของการทำงาน รวมทั้งการระดมความเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนางานต่อไป ข้างหน้าร่วมกัน</p>
14.30 - 15.00	<p>กลุ่มย่อยนำเสนอผลให้กลุ่มใหญ่ได้รับทราบ</p>
15.00 - 15.30	<p>พักรับประทานอาหารว่าง</p>
15.30 - 16.30	<p>การจัดตั้งเครือข่าย SRI ระดับภาค: อะไร อย่างไร ทำไม และเมื่อไหร่</p>
16.30 - 17.00	<p>สรุปและปิดการประชุม</p>

ภาคผนวก 2. รายชื่อหน่วยงานที่เชิญเข้าร่วมประชุม

องค์กร	บุคคล	จังหวัด
ECHO Asia Regional Office	ริค เบอร์เนต	เชียงใหม่
Ecological Agriculture Technology	เคล้าซ์ ปรีนซ์	เชียงใหม่
มูลนิธิสายใยแผ่นดิน / กรีนเนท	วิฑูรย์ ปัญญากุล สมชาย เตชนันท์	เชียงใหม่
มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท	แสวงชัย มุลรัตน์	เชียงใหม่
มูลนิธิฮักเมืองน่าน	สำรวย ผัดผล	น่าน
ศูนย์การเรียนรู้ไร่ไก่อ๊	พิมลพรรณ สกิดรัมย์ คณิงจิต	น่าน
สถาบันชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืน	ชมชวาน บุญระหงส์ ฉวีภูษนิชา ภูมิภาคิน เกียรติศักดิ์ นัตรีดี	เชียงใหม่
หน่วยงานพัฒนาและบริการสังคม มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย	ศาสตราจารย์ถาวร สุติศา ณัฏพงษ์ มณีกร	เชียงใหม่
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การ เกษตร จังหวัดแพร่	สมศักดิ์ วรรณใหญ่	แพร่
ศูนย์วิจัยศาสนาและวัฒนธรรมชุมชน	บาทหลวงนิพนธ์ เทียนวิหาร ศรชัย วิจิตรพร	เชียงใหม่
มูลนิธิพะเยาเพื่อการพัฒนา	วิจิต ถินวัฒนากุล DINDUM Humus	พะเยา
พาร์ทเนอร์ รีลีฟ และพัฒนา	มาร์วิน คาห์น บุญส่ง ธารศรีทอง	เชียงใหม่
สำนักงานประสานงานวิจัยเชิงบูรณาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สกว.	ปณิธิ บุญสา	เชียงใหม่
Fair Earth Consulting Co., Ltd.	Jeff Rutherford	เชียงใหม่
สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟูสภาพ	สมบัติ เฉลิมเลี่ยมทอง	เชียงใหม่
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่	นางนภาดา สองเมืองสุข	แพร่

อิสระ	Amee & Clement Doyer	เชียงใหม่
School of Environment, Resources and Development, Asian Institute of Technology	Abha Mishra	สังเกตการณ์ (กรุงเทพ)

ภาคผนวก 3. รายชื่อหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม

องค์กร	บุคคล	จังหวัด
ECHO Asia Regional Office	ริค เบอร์เน็ต	เชียงใหม่
Ecological Agriculture Technology	เคล้าซ์ ปรีนซ์	เชียงใหม่
มูลนิธิสายใยแผ่นดิน / กรีนเนท	วิฑูรย์ ปัญญากุล นิษฐา เพ็ญจันทิก	เชียงใหม่
มูลนิธิชักเมื่อน่าน/ศูนย์การเรียนรู้ใจโก้	สำรวย ผัดผล โสภณ ปิ่นใจ ส่อง สุดใจ ทนนศักดิ์ ธรรมะ พิมลพรรณ สกิดรัมย์ บุษยรัตน์ ผัดผล	น่าน
สถาบันชุมชนเกษตรกรรมยั่งยืน	ชมชวาน บุญระหงส์ เกียรติศักดิ์ ฉัตรดี บุญແหลง ทิพย์มูล	เชียงใหม่
หน่วยงานพัฒนาและบริการสังคม มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย	ทวิชาติ จันทรวงศ์	เชียงใหม่
พาร์ทเนอร์ รีลีฟ และพัฒนา	บุญส่ง ธารศรีทอง	เชียงใหม่
Fair Earth Consulting Co., Ltd.	Jeff Rutherford	เชียงใหม่
อึสระ (Amee Doyer's Organic Farm)	Clement Doyer Kisten Garringer	เชียงใหม่
School of Environment, Resources and Development, Asian Institute of Technology	Abha Mishra	สังเกตการณ์ (กรุงเทพฯ)
พะเยา	ศรีมูล ใจกการ	พะเยา
มูลนิธิรักษ์ชนบท	พิริ ป้อคำ	
School of Environment, Resources and Devt, Asian Institute of Technology	Abha Mishra	สังเกตการณ์ (กรุงเทพฯ)
SDSU แพร่	วิสิทธิ ยอดจันทร์ เศรษฐชัย คำหวัน	แพร่
FH	Kenny Miller	

ศูนย์ปราชญ์ครูประทุม	ประทุม สุริยา	เชียงใหม่
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1	วิลาสลักษณ์ วงษ์ไว	